

Ewelina Kurowicka

Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach
E-mail: l.kostuch@wp.pl

Współpraca przedszkola ze środowiskiem lokalnym / *The kindergarten cooperation with the local environment*

Abstract

Kindergarten should lead structured cooperation with the local community in order to properly perform its function. Kindergarten as an educational establishment is an integral part of the environment in which it operates. A very important element of the proper functioning of the nursery is the mutual cooperation of parents, teachers and the local environment. To cooperate with the local community to increase the quality of work of kindergartens and deepens the experience and knowledge of children. The purpose of this article is to show the forms and purposes of cooperation with the local nursery and family.

Keywords: collaboration; the local environment; kindergarten.

WPROWADZENIE

Początków edukacji można doszukiwać się już od najwcześniejszych momentów życia człowieka. Jej proces rozpoczyna się, gdy dziecko uczy się nowych rzeczy np. chodzenia czy mówienia, czyli poznaje otaczający go świat. Przeważnie dzieci wchodzą w pierwsze interakcje społeczne na etapie edukacji przedszkolnej. Uczą się nawiązywania prawidłowych relacji z rówieśnikami, poznają rozmaite zjawiska poprzez zabawę, która jest podstawową formą aktywności dziecka w wieku przedszkolnym.

Encyklopedia PWN podaje, iż przedszkolem nazywa się „instytucję opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci w wieku od 3 lat do rozpoczęcia obowiązku szkolnego”. Przedszkole pełni opiekuńczą, kształcącą oraz wychowawczą funkcję. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego określa cele wychowania przedszkolnego. Zalicza się do nich między innymi: budowanie systemu wartości najmłodszych, wspieranie w rozwijaniu zdolności i umiejętności, dbałość o rozwój fizycz-

ny i zdrowie, wspieranie aktywności i ciekawości dzieci, pogłębianie umiejętności społecznych, wyrównanie szans edukacyjnych, a także kształtowanie wiedzy o otaczającym świecie.

Zadaniem przedszkola jest rozwój sfery intelektualnej, fizycznej, społecznej i emocjonalnej dziecka, zapewnienie odpowiednich warunków do wszechstronnego rozwoju wychowanków. Do podstawowych zadań tej instytucji należy przygotowanie dzieci do nauki w szkole. Przedszkola umożliwiają dzieciom wspólną zabawę w przyjaznych i bezpiecznych warunkach zgodnych z ich potrzebami rozwojowymi i stymulują rozwój. Zadaniem przedszkoli jest także prowadzenie zajęć dydaktycznych zgodnie z obowiązującym programem nauczania.

Jednym z ważniejszych zadań przedszkola jest współpraca ze środowiskiem lokalnym i rodzinnym. Celem podejmowania takiej współpracy jest uatrakcyjnienie i wzbogacenie podejmowanych przez nauczycieli działań dydaktycznych i wychowawczych. Podążając za W. Okoniem poprzez pojęcie współpracy można rozumieć „współdziałanie ze sobą jednostek lub grup ludzi, wykonujących swoje cząstkowe zadania, aby osiągnąć jakiś wspólny cel” (Bulera i Żuchelkowska 2006: 14). Przedszkole współpracujące z różnymi instytucjami lokalnymi umożliwia swoim podopiecznym zapoznanie się z różnymi zawodami i bezpośredni kontakt z ze światem. Dzieci poznają otaczającą rzeczywistość i sposoby funkcjonowania lokalnych instytucji. Dzieci jako baczni i ciekawi świata obserwatorzy znacznie łatwiej przyswajają sobie wiedzę na temat zjawisk, czy zdarzeń, z którymi mają styczność w praktyce i mogą bezpośrednio doświadczyć.

1. ŚRODOWISKO LOKALNE, Z KTÓRYM PRZEDSZKOLE PODEJMUJE WSPÓŁPRACĘ

W literaturze pedagogicznej dostępnych jest wiele definicji środowiska lokalnego, gdyż termin ten jest wieloznaczny. Według W. Okonia środowiskiem nazywa się całość procesów społecznych, ekologicznych, politycznych, ekonomicznych, instytucjonalnych oraz kulturowo-oświatowych w ich obustronnych zależnościach i związkach (Okoń 1996: 282).

Zatem środowisko jest miejscem realizowania rozmaitych działalności ludzi i spełniania ich potrzeb naturalnych. Poprzez społeczność lokalną rozumieć należy także „zorganizowany sposób życia ludzi na określonej przestrzeni, ceniącej wspólny dorobek historyczny, uczestniczący w zbiorowym życiu (...) i zdolnej do zbiorowego działania w rozwiązywaniu problemów dotyczących interesu publicznego” (Cook i Cook 1960: 26).

Przedszkole powinno współpracować z różnymi instytucjami. Podejmowane działania winny być zorientowane na współdziałanie ze wszystkimi wychowującymi podmiotami, gdyż wówczas przedszkole będzie mogło wykonywać swą wielostronną funkcję społeczno-wychowawczą (Dobosz 2005: 23).

Przedszkola opracowują plany współpracy ze środowiskiem lokalnym, w których zawarte są poszczególne zadania i formy oraz przewidywany termin realizacji,

a także wskazane są osoby odpowiedzialne za dany rodzaj współpracy. Dzięki prawidłowo organizowanej współpracy z lokalnymi instytucjami przedszkole może realizować w pełni swoje cele i zamierzenia wychowawcze. Kontakt dziecka ze środowiskiem lokalnym umożliwi mu lepsze funkcjonowanie w nim i sprzyja indywidualnemu rozwojowi. Współpraca ze środowiskiem lokalnym jest formą promowania przedszkola i podkreślania walorów realizowanej edukacji przedszkolnej. Zachęcanie społeczności lokalnej do działalności na rzecz przedszkola przede wszystkim jest wspaniałą okazją na urozmaicenie edukacji.

Interesującą formą współpracy przedszkola ze środowiskiem lokalnym jest organizowanie wycieczek do rozmaitych instytucji. Poniższa tabela 1. obrazuje instytucje, do których najczęściej wyjeżdżają przedszkola i cele organizowania takich przedsięwzięć.

Tabela 1. Lokalne instytucje i cele zaznajamiania przedszkolaków z ich funkcjonowaniem.

Instytucje lokalne	Cele organizowania spotkań z przedszkolakami
Policja	<ul style="list-style-type: none"> -zapoznanie dzieci z zawodem policjanta -przeprowadzenie pogadanki na temat bezpiecznego poruszania się po jezdni -współpraca związana może być z kontrolą autokaru przed wyjazdami na wycieczki -spotkanie profilaktyczne dotyczące postępowania w różnych sytuacjach, w kontakcie ze zwierzętami bądź osobami obcymi -zapoznanie z numerami alarmowymi
Straż Pożarna	<ul style="list-style-type: none"> -przeprowadzenie próbnej ewakuacji przedszkola - pogadanka na temat zawodu strażaka -zapoznanie z numerami alarmowymi -demonstracja wyposażenia wozu strażackiego i wyglądu ubioru strażaka
Biblioteka	<ul style="list-style-type: none"> -kształtowanie kompetencji czytelniczych dzieci -zainteresowanie książkami i zapoznanie ze sposobem ich wypożyczania -uwrażliwienie na szanowanie książek i nie niszczenie ich -zapoznanie z procesem powstawania książki -poznanie pracy bibliotekarza -zachęcanie do wypożyczenia książek -utrwalanie zasad zachowywania się w miejscu publicznym
Kościół, zgromadzenie sióstr zakonnych	<ul style="list-style-type: none"> -prowadzenie zajęć religii -zapoznanie dzieci z wyglądem zgromadzenia sióstr zakonnych
Teatr/Centrum Kultury/muzeum	<ul style="list-style-type: none"> -zapoznanie z zawodem aktora -wzbudzenie zainteresowania widownią, sceną teatralną -rozbudzanie wyobraźni dziecięcej i wzbogacanie słownictwa -wdrażanie dzieci do zabaw teatralnych w przedszkolu -uczestnictwo w lekcjach muzealnych

Oczyszczalnia ścieków	-realizowanie zagadnień związanych z edukacją ekologiczną -zapoznanie ze sposobami segregacji odpadów -poznanie znaczenia wody dla organizmów żywych
Schronisko dla zwierząt	-oglądanie schroniska -uwrażliwienie na poszanowanie zwierząt -pogadanka osób pracujących w schronisku i poznanie ich pracy -wyrabianie u dzieci poczucia odpowiedzialności za posiadane zwierzętko -zorganizowanie zbiórki karmy dla zwierząt ze schroniska
Inne placówki oświatowe: przedszkola, szkoły, uczelnie wyższe	-zaznajomienie przedszkolaków ze środowiskiem szkolnym -zapraszanie szkolnych kółek teatralnych na wykonanie przedstawień w dla dzieci przedszkolnych -uczestnictwo przedszkolaków w konkursach międzyprzedszkolnych
Ogród zoologiczny	-poznanie nazw zwierząt egzotycznych i sposobów ich funkcjonowania -objęcie opieką/patronatem przez przedszkole wybranego zwierzęcia (finansowanie jego pożywienia w ogrodzie zoologicznym)

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto oprócz wymienionych w tabeli 1. instytucji przedszkola mogą współpracować z parkami narodowymi, co sprzyja pogłębianiu przez dzieci wiedzy z obszaru edukacji przyrodniczej. Dzięki organizowaniu wycieczek do parków narodowych rozbudza się w najmłodszych chęć odkrywania, poszukiwania i kształtuje się postawę badawczą.

Interesująca okazać się może również współpraca z władzami lokalnymi. Kontakt z władzami gminy, miasta może przyczynić się do promocji przedszkola i zachęcić wspomniane władze do sponsorowania przedsięwzięć przedszkola. Poza tym dzieci uczą się kulturalnego zachowywania się w miejscu publicznym i wdrażane są do stosowania zwrotów grzecznościowych.

Istotna jest współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która może okazać się doskonałym wsparciem dla rodziców i ich dziecka. Poradnia świadczy usługi w zakresie przeprowadzania badań przesiewowych. Prowadzi także szkolenia dla nauczycieli, które stanowią formę doskonalenia warsztatu pracy nauczyciela.

Cennym uatrakcyjnieniem realizowanych zajęć wychowawczo-dydaktycznych jest zapraszanie do przedszkola przedstawicieli różnych zawodów. Ważne jest zatem organizowanie spotkań między innymi z: weterynarzem, leśnikiem, dietetykiem, pielęgniarką, malarzem, kolejarzem, fryzjerem, sportowcem, redaktorem, stomatologiem, pisarzem, etc. Współpraca przedszkoli z różnymi przedsiębiorstwami może mieć charakter wielowymiarowy. Przedszkola zakupują niezbędne wyposażenie lub artykuły biurowe w różnych przedsiębiorstwach. Firmy zewnętrzne jako partnerzy oficjalni przedszkoli wspierają materialnie owe placówki.

2. CELE WSPÓŁPRACY ZE ŚRODOWISKIEM LOKALNYM

Istotnym celem współpracy przedszkola ze środowiskiem lokalnym jest poszerzanie wiedzy dziecka o otaczającym go świecie, zaciekawienie różnymi zjawiskami oraz wspieranie jego rozwoju. Współdziałanie przedszkola i innych instytucji przyczynia się do wzajemnej integracji obydwu środowisk. Następuje także rozpowszechnianie wartości wychowania przedszkolnego i sukcesów dzieci i nauczycieli reprezentujących przedszkole. Zachodzi również konsolidacja oddziaływań wychowawczych. Celem tejże współpracy jest kształcenie u dzieci umiejętności porozumiewania się z innymi ludźmi, ale również przygotowanie do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dzięki współpracy ze środowiskiem lokalnym przedszkole może pozyskiwać środki i wsparcie finansowe.

3. PROGNOZOWANE EFEKTY WSPÓŁPRACY I EWALUACJA

Dzięki obcowaniu z różnymi instytucjami lokalnymi dzieci nabywają umiejętność kulturalnego zachowywania się w miejscach publicznych. Chodzenie do kina czy teatru na spektakle uwrażliwia najmłodszych na sztukę i pobudza ich ekspresję twórczą oraz wyobraźnię. Styczność z przedstawicielami różnych zawodów kształtuje u dzieci poszanowanie dla pracy drugiej osoby. Przedszkole może starać się o finansowanie, sponsorowanie swoich inicjatyw przez podmioty, z którymi prowadzi współpracę.

Przewidywanym efektem współdziałania przedszkola i środowiska lokalnego jest rozbudowywanie wiedzy przedszkolaków z obszaru wielu edukacji – zdrowotnej, fizycznej, przyrodniczej itp. Dzięki współpracy ze schroniskami dla zwierząt dzieci uwrażliwia się na okazywanie bezinteresownej pomocy zwierzętom i wykazywanie postawy empatycznej w stosunku do otoczenia. Przedszkolaki mogą inicjować podejmowanie różnych działań, co prowadzi do tego, że odczuwają satysfakcję i zadowolenie z ich prowadzenia (np. zbiór nakrętek w celu przekazania ich chorym dzieciom, by wesprzeć ich leczenie).

Przedszkole, jak każda inna placówka oświatowa powinna prowadzić dokumentację zawierającą informację (zapisy, notatki) na temat podejmowanych rodzajach współpracy z lokalnym środowiskiem. Taka dokumentacja może prowadzona być w formie kroniki bądź zapisu zdjęć oraz nagrań wideo z różnorodnych wydarzeń z życia placówki. Na gazetce przedszkolnej mogą systematycznie pojawiać się informacje odnośnie planowanych przedsięwzięć.

Współcześnie obserwuje się coraz większą wszechobecność technologii informacyjno-komunikacyjnych w życiu człowieka. Niemalże w każdej dziedzinie życia ludzie korzystają z cyfrowych narzędzi – w edukacji, pracy, rozrywce i wielu innych sferach. Podążając za technologicznym postępem coraz częściej przedszkola zakładają własną stronę internetową. Stanowi ona doskonałą przestrzeń do zamieszczania informacji dotyczących współpracy z różnymi środowiskami. Na stronie internetowej zamieszczać można zdjęcia wraz z opisem danego wydarzenia, a kolorowa grafika i animacje uatrakcyjnią wygląd takiej internetowej kroniki przedszkolnej. Dostęp do wiadomości prezentowanych na stronie mają rodzice,

którzy w ten sposób na bieżąco mogą obserwować działania podejmowane przez przedszkole.

4. WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM RODZINNYM

Rodzina jest pierwszym środowiskiem, w jakim wychowuje się dziecko. Jest to miejsce nawiązywania przez dziecko pierwszych kontaktów interpersonalnych i więzi. Rodzice powinni wspierać swoje dziecko w procesie kształcenia. Niezwykle istotną rzeczą jest współdziałanie nauczycieli z rodzicami.

Następujące akty normatywne ustalają zasady współpracy przedszkola z rodzicami:

- Ustawa o systemie oświaty
- Karta Praw Rodziny
- Europejska Karta Praw i Obowiązków Rodziców

Według Z. Tyszki rodzina pełni bardzo ważną rolę w życiu dziecka. W istotny sposób wpływa na socjalizacyjno-wychowawcze procesy, a także zaspokaja jego osobiste potrzeby oraz organizuje odpowiednie warunki do rozwoju (Tyszka 1974: 5-7).

A. Sawicka wyróżnia trzy podstawowe formy współpracy przedszkola z rodzicami (Sawicka 1978: 24-25):

- Kontakty indywidualne
- Komitet rodziców
- Praca z zespołem rodziców

Do indywidualnych form współpracy z rodzicami zaliczyć można m. in. rozmowy indywidualne, kącik i gazetka dla rodziców, zeszyt korespondencyjny, a także prowadzenie strony internetowej. Ciekawą formą współpracy jest zapraszanie rodziców na zajęcia otwarte lub dni otwarte do przedszkola. Podczas dni i zajęć otwartych rodzice będą mogli poobserwować funkcjonowanie swoich dzieci w grupie przedszkolnej, a także współuczestniczyć w organizowanych zajęciach. Codzienne rozmowy z rodzicami, wymienianie się spostrzeżeniami na temat dzieci są bardzo ważnymi elementami nawiązywania i podtrzymywania relacji nauczyciel-rodzice. Poprzez prowadzenie rozmów rodzice i wychowawcy przedszkolni mogą ustalić zasady, a także omówić obowiązki i prawa względem dziecka, co ułatwia wspólne rozwiązywanie napotkanych problemów (Lechowicz 2014: 59).

W przypadku, gdy kontakt bezpośredni z rodzicami jest utrudniony lub nie zawsze możliwy rozwiązaniem jest przekazywanie informacji za pośrednictwem zeszytu do korespondencji (funkcjonujący na zasadzie listów).

Na przedszkolnej tablicy ogłoszeń (tablicy informacyjnej) powinny znajdować się informacje o nadchodzących wydarzeniach. Nauczyciele mogą prowadzić gazetkę dla rodziców, na której zamieszczane będą broszury, wystawka prac dzieci, artykuły czy przykładowa literatura dla rodziców i dzieci. Takie działania mają na celu pedagogizację rodziców. Coraz częstszą formą promocji przedszkola jest prowa-

dzenie internetowych stron. Wyposażone są one w galerię zdjęć, opisy wydarzeń, statut przedszkola, ale również artykuły pedagogiczno-psychologiczne, adresy kontaktowe itp.

Istotną formą współpracy z rodzicami zwłaszcza na początku jest organizowanie spotkań adaptacyjnych. Ich celem jest pokonanie przez dzieci bariery lękowej związanej z rozstaniem z rodzicami i zaklimatyzowaniem się w nowym miejscu. Nauczyciele podczas takich spotkań mogą wysłuchać propozycji i różnych obaw rodziców, a także udzielić cennych rad i wskazówek pomagających w adaptacji dziecka do przedszkola.

Ciekawą formą współpracy jest aranżowanie festynów rodzinnych mających na celu integrację przedszkola ze środowiskiem rodzinnym i umocnienie wzajemnej więzi z grupą. W trakcie prowadzonych zabaw integracyjnych zgromadzeni rodzice wraz z dziećmi i nauczycielami mogą wspólnie, miło spędzić czas i lepiej się poznać. Ważne jest zapraszanie rodziców na zebrania grupowe (około 3-4 razy w ciągu roku). Na takich zebraniach rodzice informowani są o osiągnięciach wychowawczo-dydaktycznych dzieci, regulaminie przedszkola, programie pracy wychowawczo-dydaktycznej i zadaniach z niego wynikających. Rodzice powinni uczestniczyć w ważnych uroczystościach przedszkolnych, takich jak np. spotkanie wigilijne, Dzień Rodziny, pasowanie na przedszkolaka czy zakończenie roku szkolnego. Współpraca z rodzicami może dotyczyć przygotowań do wymienionych świąt i uroczystości. Rodzice pomagają w wykonaniu strojów dla dzieci, dekoracji, przygotowują poczęstunek. Angażują się także w współorganizowanie wyjazdów oraz wycieczek.

W celu pedagogizacji rodziców organizowane są spotkania z ekspertami, specjalistami z różnych dziedzin, w zależności od zaistniałych potrzeb. Przydatne mogą okazać się spotkania m. in. z lekarzem, psychologiem czy dietetykiem.

PODSUMOWANIE

W celu właściwego spełniania swoich funkcji przedszkole powinno prowadzić systematyczną i planową współpracę ze środowiskiem lokalnym. Przedszkole jako instytucja oświatowa jest integralnym elementem środowiska, w którym funkcjonuje. Bardzo znaczącym elementem prawidłowego prosperowania przedszkola jest wzajemne współdziałanie rodziców, nauczycieli i lokalnego środowiska. Należy uszczegółowić cele i ustalić formy współpracy. Prowadzenie kooperacji ze środowiskiem lokalnym w istotny sposób zwiększa jakość pracy placówki oświatowej, a zarazem rozwija umiejętności, pogłębia doświadczenia oraz wiedzę dzieci na temat rozmaitych sfer życia. Kontakt dziecka z najbliższym otoczeniem lokalnym wdraża je do właściwego funkcjonowania w rolach społecznych. Zaplanowane cele edukacyjne są możliwe do uzyskania, gdy współpraca pomiędzy nauczycielem a rodzicami jest oparta na wzajemnym zrozumieniu, szacunku i życzliwości.

LITERATURA:

- Bulera M., Żuchelkowska, K., Edukacja przedszkolna z partnerskim udziałem rodziców. Toruń: Wyd. Edukacyjne „Akapit” 2006
- Cook, A., Cook, E.F., A Socjological Approach to Education, New York, Toronto, London 1960
- Dobosz M., Promocja przedszkola w środowisku., „Wychowanie w Przedszkolu” 2005, nr 5
- Lechowicz K., Współpraca nauczyciela przedszkola z rodzicami [w:] Z. Załona (red.) Aktywność podmiotów edukacji, Nowy Sącz: Wyd. Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, 2014
- Okoń W., Nowy słownik pedagogiczny, Warszawa: Wyd. Żak 1996
- Sawicka A., Współpraca przedszkola z rodzicami. Warszawa: WSiP 1978
- Tyszką Z., Socjologia rodziny, Warszawa: PWN 1974